

vangt men op de bedoelde plaats het woord „Amerikaansch” (regel 21) door „Europeesch”, dan is de tekst overigens geheel juist.

H. A. A. VAN DER LEK.

VERANDERINGEN IN DE LEEFWIJZE VAN VOGELS.

In het Februarinummer van 1922 van dit tijdschrift schrijft prof. J. RITZEMA-BOS een verhandeling over „De Merel en hare oeconomische beteekenis.” Men kan daarin lezen van eenige merkwaardige veranderingen in de leefwijze van dien vogel, met name in de keuze van zijn verblijfplaats en in de keuze van zijn voedsel. Het schijnt dat dergelijke veranderingen ook bij andere vogels wel voorkomen; men vertelt ervan in Holland betreffende de musch. Ze zijn voor den tuinbouw van belang.

Van de merel wordt gezegd dat deze oorspronkelijk voor haar oponthoud uitkoos vochtige bosschen met veel onderplanting en wel in de eerste plaats boschranden. Ze was een schuwe, verscholen en eenzaam levende vogel, die zich niet zonder noodzaak buiten het bosch begaf en zelfs op den trek niet dan ongaarne zich tijdelijk ophield in kleine boschjes, plantsoenen en parken.

In sommige streken zijn alle merels echte woudbewoners gebleven, b.v. in Mecklenburg. Van hen geldt het bovenstaande nog ten volle. In andere streken echter, b.v. in Nederland, hebben vele zich langzamerhand gevestigd in parken, tuinen en plantsoenen, zelfs binnen de dorpen en steden. Zij zijn zich daar geheel thuis gaan gevoelen en gewend geraakt aan de nabijheid van den mensch.

Het voedsel, dat ze gebruiken, bestond oorspronkelijk uit wormen, insecten en vruchten van allerlei soorten. In den laatsten tijd echter schijnen sommige roofvogelallures te hebben aangenomen door het eten van andere kleine vogels.

De vruchten, die ze gebruiken, zijn voornamelijk de saprijke, b.v. de handperen, doch schrijft R. B.: het schijnt mij toe dat ze in de laatste jaren veel vaker ook harde peren en appels gaan aantasten, meer dan vroeger het geval was.

De door mij bedoelde veranderingen bij de *musschen* betreffen alleen het voedsel dat ze gebruiken. In het bekende boekje van prof. R. B. over „Ziekten en beschadigingen der ooftboomen” wordt vermeld dat de musschen in hoofdzaak gebruiken zetmeelboudende granen; met graankorrels, vooral in melkrijpen toestand, worden ook de jongen gevoerd, hoewel

zij dezen ook insecten geven. Kiemende planten halen zij graag uit den grond. In fruitboomgaarden doen de huismusch en de ringmusch beide zeer veel kwaad door het eten van kersen en andere saprijke vruchten, soms ook — in den winter en vooral in 't vroege voorjaar — door 't afpikken van blad- en bloemknoppen van kersen, morellen, appelboomen, aal- en kruisbessen en andere ooftboomen en -struiken.

Tegenover al die schade staat ook wel eenig nut; vooral de huismusch eet bladroller-en spanrupsen, alsmede kleine kevertjes en bladluizen. —

Mijne zegslieden nu vertellen dat pas sedert $\pm$ 30 jaren de musschen bloemknoppen eten van kruisbessen. Ongeveer een veertig jaren geleden werden in het Westland de witte (eigenlijk groene) kruisbessen ingevoerd; voorheen had men hier voornamelijk de kleine geeltjes. Na een cultuur van ongeveer 10 jaren dus vielen de musschen op de witte kruisbessen aan. Aan de roode kwamen ze aanvankelijk zelden, doch later meer. De schade was zoo groot, dat men tot bestrijding moest overgaan. Men gebruikte daarvoor tabaksstof. Ook zijn vele kweekers er toe overgegaan om de witte bessen weer op te ruimen.

Ook aan de druiven komen tegenwoordig de musschen, terwijl ze die vroeger rustig lieten hangen. De schade, die ze eraan veroorzaken, bestaat voor een deel slechts in het pikken aan de bessen en voor een ander deel daarin, dat ze met hun pootjes op een tros staande de bessen bekrabbelen.

Welke musschen hier bedoeld worden, is bezwaarlijk uit te maken: huis- en ringmusch worden met denzelfden naamaangeduid in deze streken. Tot nauwkeurige waarnemingen in dezen heb ik niet kunnen overgaan.

C. RIETSEMA.

BEKNOPTTE AANTEKENINGEN OP PLANTEN- ZIEKTENKUNDIG GEBIED.

46. De verbreiding van de wratziekte der aardappelen in Groot-Brittannië. H. V. TAYLOR deelt in het „Journal Min. Agr. 27 (1920, 1921) als resultaat van een ingesteld onderzoek mee dat de door *Chrysophlyctis endobiotica* veroorzaakte aardappel-wratziekte zeer verbreid is over geheel Groot-Brittannië, en dat allerwaarschijnlijkst geen enkele „county” vrij is van deze ziekte. Ook verdere belangrijke mededeelingen omtrent de wratziekte worden in de artikelen van TAYLOR gedaan.

47. Bestijding van den valschen meeldauw der slapplanten. In Iowa Station Report, 1920, blz. 48 en 49, komt eene mededeeling voor omtrent bovenstaand onderwerp. De schrijver be-